
Vysoké školy loví cizince

Vysoké školy loví cizince

LIDOVÉ NOVINY

25. 9. 2012; Lidové noviny; Strana 19; Akademie; autor: RADKA KVAČKOVÁ

Kdo se v poslední době podíval na webové stránky pražské Vysoké školy ekonomické (VŠE), byl možná překvapen, že tam narazil i na azbuku. Podnikohospodářská fakulta totiž nabízí nově také bakalářský obor Ekonomika podnikání a management v ruštině. „Je to jedna z nemnoha možností, jak dostat do českého vysokého školství ještě jiné než státní peníze,“ vysvětluje organizátor programu Ladislav Tyll.

Proč je na ekonomii třeba zkouška z biologie

Přínos takové iniciativy mohou potvrdit všechny školy, které už léta vyučují některé programy v angličtině. Většinou jde o lékařské fakulty. Jenom na těch, které patří pod Univerzitu Karlovu, je v anglickém programu na dva tisíce studentů z celého světa, kteří platí ročně až 13 tisíc eur (skoro 325 000 Kč). Výuku v anglickém jazyce ale poskytují léta i další školy včetně zmíněné VŠE. Ruština je naopak novum. Slibná, ale zatím neprošlapaná cesta. Prošlapává ji právě Ladislav Tyll a nemá to, jak se zdá, vůbec lehké. „Chtěli jsme začít už loni, akreditovaný program jsme měli, ale ukázalo se, že je problém s nostrifikacemi neboli uznáváním středoškolského vzdělání ruských uchazečů,“ říká.

Český zákon vyžaduje pro vstup na vysokou školu ukončené středoškolské vzdělání s patřičným vysvědčením odpovídajícím našemu maturitnímu. Přitom se nostrifikuje pouze takové vzdělání ze zahraniční školy, které svým obsahem a rozsahem odpovídá příslušné škole v České republice. Srovnávají se například takové věci jako hodinová dotace (tedy počet odučených hodin) matematiky a dalších předmětů. Ukázalo se, že některým uchazečům z Ruska chybí ve srovnání s naším všeobecným vzděláním dostatečně dotovaná fyzika, chemie nebo biologie a že si budou muset udělat rozdílovou zkoušku. „To by bylo celkem pochopitelné i uskutečnitelné, kdyby se tím nemyslela zkouška v češtině,“ vypráví Tyll.

Každý pochopí, že chtít po ruských uchazečích zkoušku z chemie v češtině je totéž, jako je rovnou odmítnout. „Musel jsem oslovit zřizovatele středních škol, tedy kraje a v Praze magistrát, aby určily školu, kde mohou uchazeči takovou zkoušku dělat, a podařilo se mi dokonce vysvětlit, že když zákon mluví o zkoušce, která se koná zpravidla v českém jazyce, je možné konat ji i v jazyce jiném. Přesto mám do dnešního dne jen tři uchazeče, kteří mají všechny požadované papíry k dispozici a mohou nastoupit k řádnému studiu. A také příslib od zřizovatelů, že snad zkoušky v ruštině budou možné,“ vysvětluje Ladislav Tyll.

Někdo by možná řekl, že mluvíme o dětech bohatých Rusů, ale nezdá se. Podle Tylla dostal jeden z ruských uchazečů na studium na pražské VŠE norské stipendium. „Volal jsem do Norska, abych vysvětlil, jaké tu máme problémy, a musím říct, že se dost divili, proč by někdo, kdo jde studovat ekonomii, měl dělat zkoušky z biologie,“ poznamenává organizátor programu.

Studenti z Indie zatím nepřijeli

Vysoká škola ekonomická není jedinou vysokou školou, která se snaží „dovézt“ studenty z východu. V dubnu vyjelo několik pracovníků Českého vysokého učení technického v čele s proděkanem do Indie, aby tam školu propagovali. A už předtím vyvíjeli podobnou iniciativu ve Vietnamu. Zatím však velké výsledky nejsou. I Ladislav Tyll připouští, že získat studenty z východu není úplně snadné. „Na ruský program přišlo 41 přihlášek, zaplatilo ale pouze třicet uchazečů a osobně dorazilo dvacet. Jejich přínos by ale měl být nezanedbatelný: 3600 eur (skoro 90 000 Kč) ročně.

Na českých vysokých školách ovšem nepřečázejí pouze platící cizinci. V zákoně o vysokých školách je uplatněn princip rovného postavení cizince studujícího na veřejné vysoké škole v České republice s občanem ČR. To znamená, že cizinec, který splnil všechny podmínky stanovené veřejnou vysokou školou pro přijetí (musí být obsaženy ve statutu školy) jako ostatní uchazeči a byl přijat do studijního programu uskutečňovaného v českém jazyce, studuje za stejných

podmínek jako občan ČR. Jen pokud studuje studijní program v cizím jazyce, hradí poplatky ve výši, kterou určí ve svém statutu veřejná vysoká škola.

Například na Univerzitě Karlově bylo loni cizích státních příslušníků přes sedm tisíc, z toho platících jen 2313. Mezi těmi, kdo studují v češtině, převažují ovšem občané Slovenska. Například na 1. lékařskou fakultu nastupuje teď do ročníku, který bude mít asi 500 lidí, 136 cizinců, z nichž 91 je občanů Slovenské republiky. Zbytek tvoří cizinci ze vzdálenějších zemí, kteří absolvovali roční přípravku češtiny.

Ze statistiky ministerstva školství vyplývá, že na českých vysokých školách studovalo na začátku letošního roku téměř 39 tisíc cizinců, z toho necelých 30 tisíc na školách veřejných. Nejvíce na Univerzitě Karlově a na Masarykově univerzitě, dále pak na Vysoké škole ekonomické v Praze a na obou technikách, v Praze i v Brně. Všude platí, že převažují slovenští občané.

Například Vysoké učení technické v Brně (VUT) uvádí v ministerské statistice 2632 cizinců. Zpráva, kterou máme přímo z VUT, říká, že ve škole studuje v češtině 2632 slovenských občanů. Ve studijních programech vyučovaných v cizím jazyce mají 374 studentů. Pokud bychom ale počítali i krátkodobé studijní pobyty uskutečňované například v rámci mezinárodního projektu Erasmus, došli bychom k vyšším číslům, konkrétně na VUT k číslu 3028 zahraničních studentů v českých studijních programech. Slovenský student by měl napříště „vážit“ méně. Shrnutí: cizinci v Česku studují buď stejně jako Češi, tedy zadarmo, a tady jde především o občany Slovenska, dále jako platící studenti studia v cizím jazyce a konečně v rámci různých výměnných, většinou kratších pobytů.

Faktem je, že internacionalizace škol pokračuje. A je velmi žádoucí. Nejen proto, že část z těchto studentů přináší školám peníze, ale i proto, že zvyšuje jejich prestiž. V hodnocení kvality školy totiž přináší body a v posledních letech má konkrétně u nás určitý vliv i na přidělování státních dotací.

Ještě donedávna dostávala škola peníze podle počtu vzdělávaných. Nyní se na základě několika parametrů zohledňuje i kvalita. Měří se například publikační činnost učitelů, ale i řečená „internationalizace“, v níž sice nejde jen o počet cizinců a nepočítají se jen ti, kdo přijeli z ciziny studovat k nám, ale i ti, kdo od nás naopak vyjeli.

Ale přece jen: nejde vzhledem k obrovskému počtu slovenských občanů počítaných za cizince tak trochu o nefér počty? Vždyť právě Slováci si téměř jistě nevybírají českou školu jen podle kvality, ale taky podle vzdálenosti od svého domova. Apak mohou být v rubrice „internationalizace“ zvýhodňovány moravské školy.

Jan Koucký, ředitel Střediska vzdělávací politiky Pedagogické fakulty UK, který se na vytvoření algoritmu podílel, si je této věci vědom. „Víme o tom,“ říká. „A chceme navrhnout, aby se při vyčíslování internacionalizace, začala přiřazovat jednotlivým skupinám zahraničních studentů určitá váha, tak aby například slovenští studenti na české škole nevyprovádali o mezinárodních kvalitách této vzdělávací instituce tolik jako třeba studenti z jiných zemí.“

Česko je atraktivní hlavně pro Slováky

- Zatímco v roce 2000 bylo na českých vysokých školách 7015 studentů cizinců (včetně občanů Slovenska), začátkem roku 2012 už jich bylo 39 000, z toho na veřejných vysokých školách 29 560. Slovenských občanů bylo mezi cizinci 24 500.
- Za výuku na veřejných vysokých školách v českém jazyce studenti z ciziny neplatí. Aspoň do té doby, než by za ni museli platit i čeští občané. Platí se jen za výuku vedenou v cizím jazyce. Zatím je to téměř výhradně angličtina.
- Například na Masarykovu univerzitu v Brně si podle aktuálně dostupných údajů letos podalo přihlášku 8536 Slováků, z nichž 2495 bylo přijato. Zapsáno je zatím 1411 z nich.
- Na 1. lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze je mezi 495 nově zapsanými posluchači 91 slovenských občanů.
- Cena za placené studium v angličtině například na 1. lékařské fakultě UK činí 312 000 Kč ročně, na ČVUT 172 000 ročně.